

KSIĄDZ GENERAL STANISŁAW BRZÓSKA

Stanisław Brzóska (ur. 30 grudnia 1832 roku w Dokudowie koło Białej Podlaskiej zm. 23 maja 1865 roku w Sokołowie Podlaskim – polski duchowny rzymskokatolicki generał i naczelny kapelan Powstania Styczniowego.

Portret ks. Stanisława Brzóska

Był synem szlachcica Marcelgo Brzóska i Karoliny z Enskajtów. Pochodził z podlaskiej gałęzi starej mazowieckiej rodziny szlacheckiej pochodzącej z ziemi różańskiej, pieczętującej się herbem Nowina.

Po ukończeniu szkół w 17. roku życia wstąpił na Uniwersytet Kijowski, który po trzech latach opuścił, aby podjąć naukę w seminarium w Janowie Podlaskim. Po otrzymaniu święceń kapłańskich 25 lipca 1858 roku mianowany został wikariuszem w Sokołowie Podlaskim. Pełnił tutaj swe obowiązki kapłańskie przez okres trzech lat. Po tym okresie przeniesiony został na takie samo stanowisko do Łukowa. 10 marca 1861 został aresztowany przez władze rosyjskie za głoszenie kazania patriotycznego. Sąd wojenny skazał go na 2 lata twierdzy w Zamościu, karę zmniejszono do roku, w więzieniu przebywał tylko 3 miesiące. W chwili wybuchu powstania styczniowego pełnił rolę naczelnika administracji powstańczej powiatu łukowskiego. 23 stycznia z grupą włościan zaatakował garnizon łukowski. Mianowany przez Rząd Narodowy naczelnym kapelanem wojsk powstańczych w stopniu generała. Podczas

powstania brał udział w bitwach pod Siemiatyczami, Woskrzenicami, Gręzówką, Włodawą, Sławatyczami i Fajslawicami. Wiosną 1864 roku zorganizował około czterdziestoosobowy oddział konny, rozbity dopiero w końcu grudnia tego roku.

W roku 1865 ukrywał się wraz ze swym adiutantem Franciszkiem Wilczyńskim we wsi Krasnodęby-Sypytki pod Sokołowem, w domu sołtysa Ksawerego Bielińskiego. Miejsce pobytu księdza wskazała w wyniku tortur Antonina Konarzewska, kurierka Rządu Narodowego. W kwietniu 1865 roku wieś została otoczona przez wojska rosyjskie. W czasie walki został ranny w rękę i wraz z adiutantem Wilczyńskim dostał się do niewoli. Wyrokiem sądu polowego został skazany na powieszenie. Wyrok zaakceptował namiestnik Królestwa Polskiego, Rosjanin narodowości niemieckiej, feldmarszałek Fryderyk Wilhelm Rembert hrabia von Berg. Egzekucję na ks. Brzósce i Wilczyńskim wykonano 23 maja 1865 r. na rynku w Sokołowie Podlaskim w obecności dziesięcioletniego tłumu. Brzóska był ostatnim powstańcem, który utrzymał się w Królestwie aż do późnej wiosny 1865.

23 maja 1925 roku odsłonięto w Sokołowie pomnik ks. Stanisława Brzóska, z którego na początku 1940 roku Niemcy zrabowali rzeźby orła i wieńca z liści laurowych. W 1984 roku dzięki inicjatywie mieszkańców Sokołowa przywrócono pomnikowi dawny wygląd i w kolejną rocznicę śmierci księdza Brzóska – 23 maja 1984 roku – dokonano ponownego odsłonięcia pomnika.

We wsi Krasnodęby-Sypytki, w miejscu aresztowania księdza Stanisława Brzóska, wzniesiono kamienny pomnik z pamiątkową tablicą *Gdy pamięć ludzka gaśnie mówią kamienie. Tu ukrywał się i został aresztowany gen. ks. Stanisław Brzóska ostatni Komendant Powstania 1863 r. na Podlasiu oraz jego adiutant Franciszek Wilczyński. Wielka chwala bohaterom.* Kolejny pomnik odsłonięto 3 czerwca 1928 r. na terenie leśnictwa Dąbrówka w pobliżu rezerwatu Jata (okolice Gręzówki) w powiecie łukowskim, na terenie którego ks. Brzóska ukrywał się przez dłuższy czas.

W 1983 roku odznaczony został Gwiazdą Wytrwałości, a 23 maja 2008 r. prezydent Polski Lech Kaczyński podpisał postanowienie o przyznaniu mu pośmiertnie Orderu Orła Białego.

Źródło: WIKIPEDIA